

Motion till riksdagen 2025/26:3438

av Janine Alm Ericson m.fl. (MP)

Yttre portar för att skydda Göteborg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringsfrågan och genomförande av framtida portar i Göta älvs mynning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi befinner oss mitt i en klimatkris. Isar smälter och havet stiger. Skördar slår fel och skogar brinner. Det blir allt tydligare att vi måste agera mot klimatförändringarna, men också att vi måste anpassa oss till de utmaningar som ett förändrat klimat ger.

Klimatförändringen har ökat förekomsten av värmeextremer och gjort dem intensivare jorden runt såväl på land som i haven. Skyfallen har också ökat i många regioner och beror i alla fall delvis på klimatförändringen. En del av de senaste årens kraftigaste värmeextremer hade varit extremt osannolika utan klimatets pågående uppvärmning.

Klimatförändringarna innebär även en fara för Göteborg och Västsverige. Därför behöver Göteborg skyddas mot översvämningar och höjda havsnivåer. Riskområdet är ytmässigt omfattande med ett högt invånarantal och höga värden i samhällsviktiga funktioner, inte minst Nordens största hamn. För att riskerna ska kunna förebyggas krävs omfattande samarbete över flera administrativa gränser och mellan många sektorer. Riskerna är påtagliga redan idag och kommer att öka med klimatförändringarna. Förebyggande åtgärder är högst angelägna att vidta redan idag.

För att skydda Göteborg mot översvämningar och stigande hav behövs yttre skyddsportar. Klimatförändringarna gör att vi kan förvänta oss fler dagar med extremväder och en höjd havsnivå. Därför bör yttre portar finnas på plats när de behövs.

Göteborg ligger vid den lägsta punkten vid Göta älv. Det gör staden extra utsatt. Sannolikt kommer havsnivån att höjas upp emot en meter under detta århundrade. Men det kan också bli så att nivån höjs ännu mer. Göteborg hotas främst från tre håll: av kraftig nederbörd uppifrån, höga vattenflöden i Göta älv och kraftiga västvindar som pressar upp vattenståndet från havet. Staden behöver skyddas på både kort och lång sikt.

På längre sikt är yttre portar nödvändiga. Hårdast drabbas delar av centrum närmast hamnen, centralstationen, Nordstan och Gullbergsvass, men också andra områden som Backaplan och stora delar av Lindholmen riskerar att fyllas av vatten om åtgärder inte görs i tid.

Det är dyrt att genomföra klimatanpassningsåtgärder, men inte om man jämför med vad det kostar att låta bli. Flera städer och länder har drabbats hårt av översvämningar. Stora skyfall som drabbat Sverige det senaste var i Gävle 2021 och nu i september Västernorrland. Kostnaderna för Gävle kommun uppgick till 335 miljoner medan kostnaderna för försäkringsbolagen uppgick till 1 miljard. Vi vet att det krävs stora investeringar för att skydda våra städer. Och det är mycket bättre att lägga pengar på att ordna skydd innan det blir översvämningar än att stå med förstörda byggnader och infrastruktur och stora kostnader för återuppbyggnad.

Det största hindret för att få yttre portar på plats är finansieringen. Det handlar om stora investeringar. Tidiga beräkningar visar på kostnader uppemot 15 miljarder kronor. Enligt Göteborg stads nuvarande uppskattningar är det nödvändigt att ha yttre portar på plats senast 2070. I likhet med att staten finansierar nya slussar vid Trollhättan för att Vänersjöfarten ska kunna fortsätta borde också portar mot havet i Göta älv ligga i statens intresse. Uppförandet av skyddsportar skulle skydda, förutom privata och kommunala intressen, flera riksintressen, statliga anläggningar och nationellt viktig infrastruktur – inte minst Göteborgs hamn. Göteborgs hamn står för en väsentlig del av både vår utrikeshandel och vår varuförsörjning och är central för att kunna ta emot utländsk hjälp i händelse av en kris eller konflikt. Göteborgs hamn är inte bara viktig för Sverige. Hamnen är viktig för såväl Norge som Finland då Göteborgs hamn är den enda hamnen i Skandinavien som tar emot direktanlöp med containerfartyg från Asien.

Det innebär att Göteborgs hamn vid översvämning eller skred skulle kunna skära av såväl vår egen som våra grannländers handel och varuförsörjning samt vår förmåga att

ta emot utländsk hjälp. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har indikerat att skyddsportarna skulle kunna vara av allmänt intresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken samt eventuellt anses vara samhällsviktig verksamhet.

Därför bör frågan om statens ansvar för finansiering och genomförande av yttre portar utredas skyndsamt

Janine Alm Ericson (MP)

Emma Nohrén (MP)

Jan Riise (MP)

Leila Ali Elmi (MP)